

УДК 336:658

Олексій ПОЛЧАНОВ, Ph.D студент
Науковий керівник – д.е.н., проф. Наталія ВИГОВСЬКА
Державний університет «Житомирська політехніка»

СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ В ІТ-БІЗНЕСІ

Сучасні практики ефективного фінансового менеджменту фокусуються на управлінні зростанням бізнесу, розробкою та впровадженням інноваціями. Індустрія ІТ, яка динамічно розвивається, лише підвищує вимоги фінансового менеджменту для забезпечення конкурентоспроможності. Більше того, ІТ-бізнес стикається з унікальними викликами, пов'язаними з високими витратами на дослідження та розробки, змінними вимогами ринку та постійними загрозами технологічних збоїв. Для вирішення вказаних викликів ІТ-компанії будують системи фінансового менеджменту з урахуванням трьох управлінських аспектів: 1) управління витратами; 2) управління інвестиціями; 3) управління ризиками.

Дослідження та розробки, будучи ключовою функцією в ІТ-галузі, є сферою величезних інвестицій. Через непомірні витрати механізми контролю завжди є важливою частиною управління R&D. Однією з таких політик контролю є встановлення пріоритетів проектів, де вони підлягають перевірці на основі їх потенційного впливу та стратегічних цілей компанії. Наприклад, такі методи, як процес Stage-Gate, зазвичай застосовуються для систематичного перегляду проектів на різних етапах із систематичним прийняттям рішень щодо подальшого фінансування або припинення з використанням попередньо визначених показників ефективності для прийняття рішень на основі достовірних даних [1]. Таке рішення надає ІТ-компаніям можливість ефективно використовувати ресурси та зменшувати витрати на додаткові ініціативи. Популярною стратегією науково-дослідних розробок є впровадження «гнучкої розробки». Підхід наголошує на ітераційному прогресі, регулярному оцінюванні та гнучкості в управлінні проектами. «Гнучка розробка» зменшує ймовірність перевитрати коштів, оскільки сприяє своєчасній зміні курсу або коригуванню проекту з огляду на нові потреби чи відгуки. Інші менш поширені стратегії, які ІТ-компанії використовують для управління витратами на дослідження та розробки, включають аутсорсинг та аутстафінг. Передаючи частину роботи на аутсорсинг або просто співпрацюючи з іншими фірмами, бізнес може отримати доступ до спеціалізованих експертних знань, фактично не залишаючи працівників на своїй зарплаті [2].

В ІТ-компаніях витрати, пов'язані з витратами на працівників, надзвичайно високі, оскільки природа галузі вимагає багато кваліфікованих фахівців. Таким чином, встановлення контролю над такими витратами означає імплементацію стратегічних заходів для гарантування максимальної продуктивності та рівня задоволеності працівників без збільшення витрат. Тому поширені стратегічні методи управління передбачають використання гнучких моделей робочої сили, в яких ІТ-компанії наймають штатних працівників, підрядників і фрілансерів. Таким чином бізнес отримує можливість динамічно масштабувати свою робочу силу відповідно до потреб проектів і, отже, оптимізувати витрати на робочу силу. Поширеною практикою в управлінні персоналом серед ІТ компаній є контроль за допомогою стимулів на основі продуктивності. Пов'язка винагороди з продуктивністю, а не пропозиція високих фіксованих зарплат гарантує належну винагороду за продуктивність і заохочення інноваційної, орієнтованої на ціль, культури праці. ІТ-компанії найчастіше працюють у складному середовищі, пов'язаному з великими витратами на адміністрування та інфраструктуру. У цьому відношенні дуже важливо оптимізувати операційні витрати для досягнення фінансової ефективності на стійкій основі.

Управління інвестиціями визначає шлях зростання та ринкової конкурентоспроможності ІТ-бізнесу. В першу чергу це стосується стратегічних інвестицій фінансових ресурсів у нові проекти, придбання та партнерства, які безпосередньо впливають на інноваційну спроможність, розвиток ринку та стале зростання фірми. В галузі інвестиційні рішення в першу чергу стосуються проектів розробки програмного забезпечення та технологічного прогресу, тоді як інші передбачають стратегічні придбання та залучення зовнішнього фінансування.

Значна частина інвестицій в ІТ-індустрію спрямована на технологічні інновації. Зазвичай ці рішення базуються на розширеній фінансовій структурі, як-от аналіз чистої теперішньої вартості, внутрішня норма прибутку та метод періоду окупності [3]. Ці інструменти дозволяють компаніям робити інвестиційний вибір у сферах довгострокових цілей і переважаючих ринкових вимог, які дозволяють їм отримати оптимальну фінансову віддачу за допомогою стратегічного вирівнювання. Одним із важливих аспектів цих рішень буде судження щодо очікуваного життєвого циклу будь-якої конкретної технології чи продукту. У той час як технології з коротким терміном служби вимагають швидшого повернення, таким чином виправдовуючи інвестиції, блокові або платформенні технології можуть забезпечити довгострокові інвестиції з низькою початковою прибутковістю, але мають високу стратегічну цінність і більший потенціал для диференціації на ринках протягом певного періоду часу.

Придбання та стратегічне партнерство є дуже важливою частиною інвестиційної стратегії ІТ-компаній, яка має бути дуже конкурентною та орієнтованою на інновації. Основні причини таких зусиль включають розширення потужностей, доступ до нових ринків або придбання цінної інтелектуальної власності. Придбання за своєю суттю є складним процесом в ІТ-індустрії, який завжди передбачає широкі процедури оцінки та належний рівень обачності. ІТ-компанії проводять комплексне дослідження не лише фінансового стану об'єкта, але й його інтелектуальної власності, можливостей науково-дослідних розробок і перспектив, які продукт може

мати на ринку. При цьому фірми приймають обґрунтовані рішення, завдяки чому ризики переоцінки та невідповідності між стратегічними цілями та реальністю зменшуються.

Крім внутрішніх інвестицій, особливе значення мають зовнішні джерела інвестування – венчурний і приватний капітал. Особливо залучення венчурних інвестицій в ІТ галузі важливе на стадії запуску бізнесу. Такий механізм фінансування є основним для компаній, які прагнуть прискорити зростання, розширити портфоліо продуктів або масштабувати операції у відповідь на нові ринкові можливості. Специфіка венчурного фінансування полягає в поетапному інвестуванні, коли інвестори здійснюють капіталовкладення від початкового до пізнього раунду фінансування. Таким чином ІТ-компанії можуть поступово розвиватися, зменшуючи фінансові ризики великомасштабних інвестицій на ранніх стадіях [4].

Управління ризиками в ІТ-бізнесі охоплює низку проблем, пов'язаних зі швидкими змінами технологій, що схиляє галузь до більшої кількості загроз кібербезпеці, водночас стикаючись із нестабільними ринковими умовами. За таких обставин ІТ-компанії повинні впроваджувати цілісні стратегії управління ризиками, щоб вони могли бути стійкими та адаптуватися в умовах, що постійно змінюються. За своєю природою ІТ-галузь є динамічною. Вона характеризується швидкими технологічними змінами, але з суттєвим ризиком. Ризиками необхідно керувати завчасно шляхом постійного моніторингу ринку та технологій. Компанії ІТ-індустрії повинні бути дуже пильними та чуйно реагувати на нові тенденції. Інвестиції в ринкову розвідку, аналіз конкурентів і науково-дослідні роботи є величезними і мають продовжуватись. Ці стратегічні інвестиції в отримання знань дозволяють компаніям передбачати та адаптувати руйнівні технологічні зміни, таким чином уникаючи будь-якого старіння. Важливою стратегією балансування ризиків, спричинених технологічними змінами, є диверсифікація. У зв'язку з цим ІТ-бізнес міг би зменшити залежність від певних технологічних галузей або продуктів шляхом диверсифікації продуктового портфеля. Такі дії забезпечують компенсацію будь-якого збою конкретної технології, щоб невдача в одній сфері не негативно вплинула непропорційно на весь бізнес. Оскільки технології зробили життя простішим і зручнішим, вони також принесли загрозу кібератак. Частота та складність кібератак поступово зростає, що робить кібербезпеку та захист даних одним із головних пріоритетів для будь-якого ІТ-бізнесу. Тому компанії багато інвестують у передові технології та протоколи кібербезпеки, щоб реагувати на такі ризики. Деякі із способів захисту цифрової інфраструктури компаній від потенційних зломів включають використання виявлення загроз на основі ШІ та архітектури Zero Trust із використанням багатофакторної автентифікації. Ці заходи не тільки підтримують захист критично важливих систем і конфіденційної інформації, але й створюють стійкість проти нових кіберзагроз.

Попит на товари та послуги ІТ-індустрії може змінитися через економічні зміни, технологічний прогрес або зміну уподобань клієнтів. У цьому контексті належне пом'якшення ризику вимагатиме сильною та адаптивною стратегією. Одна з таких стратегій передбачає концепцію сценарного планування, коли компанія вивчає потенційні майбутні сценарії разом із їхнім можливим впливом на бізнес. Така форма стратегічного передбачення дозволяє бізнесу окреслити план або підготовку для кількох можливих результатів, таким чином зменшуючи ризик впливу непередбачених змін ринкових умов.

Інші важливі аспекти подолання нестабільності ринку стосуються підтримки фінансової гнучкості. ІТ-фірми досягають цього шляхом застосування гнучкої практики бюджетування, накопичення коштів на надзвичайні ситуації та постійного перегляду фінансових планів відповідно до переважаючих ринкових умов. Така гнучкість дозволяє фірмам швидко і достатньо адаптуватися до змін попиту і, таким чином, підтримувати фінансову стабільність. Управління ризиками ІТ-бізнесу потребує комплексного та проактивного впливу технологічних змін, загроз кібербезпеці та нестабільності ринку. Цьому сприятимуть три компоненти, які зроблять ІТ-компанії більш стійкими: постійний моніторинг технологічних тенденцій, передові інвестиції в безпеку та гнучкі фінансові методи, які допоможуть їм підтримувати довгострокове зростання в цій галузі, що швидко розвивається.

Отже, ефективне фінансове управління має вирішальне значення для розвитку ІТ-бізнесу в динамічному та конкурентному середовищі. Контроль витрат за допомогою гнучких методологій, автоматизації та стратегічного розподілу ресурсів оптимізує ефективність діяльності бізнесу. Обґрунтовані інвестиційні рішення стимулюють зростання, базуючись на фінансовому аналізі і узгодженні із довгостроковими цілями. Управління ризиками, зосереджене на технологічних змінах, кібербезпеці та нестабільності ринку, забезпечує стійкість і адаптивність діяльності. Уніфікована фінансова стратегія, що включає контроль витрат, управління інвестиціями та комплексне зниження ризиків, є критично необхідними для стабільного розвитку в ІТ-галузі.

Список використаних джерел:

1. Stage-Gate Methodology: Фази та ворота в управлінні проектами. *FlexiProject*. URL: <https://flexi-project.com/uk/методологія-stage-gate-фази-та-ворота-в-управл/>
2. Дідух Т.М. Розвиток глобального аутсорсингу в ІТ-бізнесі : дис. ... к.е.н. : 08.00.02 / Т.М. Дідух. – Київ, 2021. – 224 с.
3. Захаркін О.О., Захаркіна Л.С., Соломко Ю.О., Івницька К.С. Аналіз традиційних та інноваційних інструментів фінансування суб'єктів господарювання. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2020. № 2. С. 55-64. DOI: 10.21272/1817-9215.2020.2-06.
4. Палійчук Є. С., Федоров Р. К. Джерела фінансування стартапів України. *Ефективна економіка*. 2023. № 8. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.8.34>.